Pirkanmaan kuntien, Pirkanmaan hyvinvointialueen ja Pirkanmaan liiton kumppanuussopimus

Sisällys

Pirkanmaan kuntien, Pirkanmaan hyvinvointialueen ja Pirkanmaan liiton kumppanuussopimus 1

1. Johdanto, tarkoitus ja lakiperusta 1
2. Strategiset päämäärät 2
3. Sopimuksen tavoitteet 2
4. Yhteistyön periaatteet 3
5. Yhteistyön painopisteet 3
   - 5.1 Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukeminen 3
   - 5.2 Ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukeminen 3
   - 5.3 Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (HYTE) 3
   - 5.4 Turvallisuus ja varautuminen 3
   - 5.5 Työllisyys, työkyvyn tuki ja osallisuus 4
   - 5.6 Tiedolla johtaminen ja ennakointi 4
   - 5.7 Viestintä ja tiedonvaihto 4
   - 5.8 Keskeiset yhdyspinnat 4
6. Yhteistyörakenteet ja johtaminen 5
7. Toimeenpano ja työnjako 5
8. Seuranta, arviointi ja kehittäminen 5
9. Voimaantulo ja hyväksyminen 6
10. Erimielisyyksien ratkaiseminen 6
11. Allekirjoitukset 6

1. Johdanto, tarkoitus ja lakiperusta

Pirkanmaan kuntien, Pirkanmaan hyvinvointialueen ja Pirkanmaan liiton (jäljempänä “osapuolet”) välinen kumppanuus- ja yhteistyösopimus määrittää yhteiset tavoitteet, periaatteet, rakenteet ja toimintamallit, joilla edistetään asukkaiden hyvinvointia, terveyttä, turvallisuutta ja osallisuutta sekä varmistetaan sujuvat ja vaikuttavat palvelukokonaisuudet.

Sopimus perustuu erityisesti hyvinvointialueesta annetun lain 14 §:ssä säädettyyn hyvinvointialueen ja kuntien neuvotteluvelvoitteeseen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain mukaisiin kuntien ja hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyövelvoitteisiin. Sopimus toimii valtuustokausittaisena strategisena puitesopimuksena, jota täsmennetään vuosittaisella toimeenpanosuunnitelmalla sekä tarvittaessa yhdyspinta- tai kuntakohtaisilla tarkennuksilla.

Tavoitteena on vahvistaa yhdyspintojen yhteistä johtamista sekä varmistaa, että yhteistyö näkyy konkreettisina parannuksina asukkaiden arjessa. Sopimus ei siirrä lakisääteistä järjestämisvastuuta osapuolelta toiselle, ellei siitä erikseen sovita lain edellyttämällä tavalla.

Sopimuksen toimeenpanossa tehdään yhteistyötä myös muiden alueellisten toimijoiden kanssa. Pirkanmaan liitto on keskeinen strateginen kumppani erityisesti aluekehittämisessä, ennakoinnissa, väestöennusteissa, aluesuunnittelussa, TKI-yhteistyössä sekä kansallisessa ja kansainvälisessä vaikuttamisessa. Toimijoiden roolit määritellään asian luonteen mukaan toimeenpanosuunnitelmassa, työryhmissä tai erillisissä yhteistyörakenteissa.

2. Strategiset päämäärät

Osapuolet sitoutuvat edistämään seuraavia yhteisiä strategisia päämääriä:

- **Lapset ja nuoret voivat hyvin**, ja tuki toteutuu oikea-aikaisesti
- **Ikääntyneet pärjäävät kotona pidempään**, ja toimintakyky säilyy
- **Kriittiset palvelut turvataan kaikissa tilanteissa**, myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa
- **Arjen turvallisuutta edistetään yhteistyössä**
- **Päätöksenteko ja kohdennetut toimenpiteet perustuvat yhteiseen tietoon**, ja yhteistyö on ennakoivaa
- **Yhdyspintojen yhteinen johtaminen vahvistuu**, ja osapuolet tunnistavat, priorisoivat ja johtavat yhdessä sellaisia ilmiöitä, joiden ratkaiseminen edellyttää kuntien, hyvinvointialueen ja muiden toimijoiden yhteensovitettua toimintaa.

Nämä päämäärät ohjaavat sopimuksen toimeenpanoa ja konkretisoituvat yhteisinä toimenpiteinä ja mittareina.

3. Sopimuksen tavoitteet

Sopimuksen tavoitteena on, että:

- Pirkanmaalla toteutuu yhtenäinen, asiakaslähtöinen ja vaikuttava hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden kokonaisuus
- osapuolilla on yhteinen tilannekuva väestön hyvinvoinnista ja palvelutarpeesta
- yhteistyö on suunnitelmallista, ennakoivaa ja tietoon perustuvaa
- tiedonkulku toimii sujuvasti osapuolten välillä
- sovitut tavoitteet jalkautuvat käytännön toimintaan kaikilla tasoilla

4. Yhteistyön periaatteet

Osapuolet sitoutuvat seuraaviin periaatteisiin:

- yhteinen tietopohja ja tiedolla johtaminen
- avoimuus, luottamus ja läpinäkyvyys
- asukas- ja asiakaslähtöisyys palvelujen suunnittelussa
- ennakoivuus ja ilmiöpohjainen yhteistyö
- yhteinen vastuu toimeenpanosta

5. Yhteistyön painopisteet

5.1Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukeminen

Osapuolet sitoutuvat vahvistamaan lasten ja nuorten hyvinvointia siten, että:

- palvelut muodostavat sujuvan kokonaisuuden sivistys- ja sote-palveluiden välillä
- mielenterveyden, osallisuuden ja arjen tuen palvelut vahvistuvat
- ehkäisevä työ ja varhainen tuki toteutuvat oikea-aikaisesti
- perhekeskustoimintaa ja opiskeluhuollon yhteistyötä kehitetään
- yhteinen tilannekuva ohjaa päätöksentekoa

5.2Ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukeminen

Osapuolet sitoutuvat tukemaan ikääntyneen väestön toimintakykyä siten, että:

- kotona asumista tuetaan mahdollisimman pitkään
- ennaltaehkäisevä työ ja toimintakyvyn ylläpito vahvistuvat
- palveluketjut toimivat saumattomasti
- kuntien, hyvinvointialueen, järjestöjen ja muiden toimijoiden palvelut ja toiminta tukevat ikääntyneiden toimintakykyä, hyvinvointia, osallisuutta, kotona asumista ja turvallista arkea
- asumisen, liikkumisen, lähipalvelujen, kulttuurin, liikunnan ja yhteisöllisyyden ratkaisuja tarkastellaan yhdessä osana ikääntyneiden kotona pärjäämisen kokonaisuutta
- yhteinen tilannekuva ohjaa kehittämistä

5.3Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (HYTE)

Osapuolet sitoutuvat vahvistamaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä yhteistyössä siten, että:

- hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen toteutuu suunnitelmallisesti osana kuntien ja hyvinvointialueen strategista johtamista
- alueellinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma ohjaavat yhteistä työtä ja konkretisoituvat toimenpiteiksi
- ehkäisevän työn vaikuttavuus paranee ja toimenpiteet kohdentuvat tunnistettuihin hyvinvointihaasteisiin
- HYTE-työn ohjauksessa ja seurannassa hyödynnetään soveltuvin osin yhteisiä indikaattoreita, mukaan lukien HYTE-kertoimen tulosindikaattorit.
- Osapuolet kehittävät yhdessä vuosittaisia HYTE-neuvotteluja, niissä sovittujen asioiden seurantaa sekä yhteisten toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointia.
- Yhteinen tilannekuva muodostetaan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden sekä hyvinvointi- ja terveyserojen kehityksestä siten, että se sisältää alueellisen tarkastelun lisäksi kuntakohtaiset tiedot aina, kun ne ovat käytettävissä.
- Osallisuus, järjestöyhteistyö, yhteisöllisyys ja asukkaiden vaikuttamismahdollisuudet ovat osa HYTE-työn käytännön toteutusta.
- HYTE-työ kytkeytyy tiiviisti palveluiden kehittämiseen ja palveluketjuihin.

5.4Turvallisuus ja varautuminen

Osapuolet sitoutuvat vahvistamaan alueellista turvallisuutta ja varautumista yhteistyössä siten, että:

- arjen turvallisuutta edistetään yhteisellä turvallisuussuunnittelulla, jossa huomioidaan kuntien, hyvinvointialueen, järjestöjen ja muiden toimijoiden roolit
- turvallisuuden, hyvinvoinnin ja osallisuuden ilmiöitä tarkastellaan yhdessä esimerkiksi väkivallan ehkäisyn, yksinäisyyden, päihdehaittojen, asumisen turvallisuuden, liikenneturvallisuuden ja häiriötilanteisiin varautumisen näkökulmista
- varautumisen ja valmiussuunnittelun yhteistyötä toteutetaan osapuolten lakisääteiset tehtävät, vastuut ja toimialakohtainen sääntely huomioiden
- häiriötilanteiden ja poikkeusolojen tilannekuvaa muodostetaan ja jaetaan viranomaisten tehtävien, tiedonsaantioikeuksien ja salassapitosäännösten mukaisesti
- viranomaisten välistä yhteistyötä vahvistetaan selkeyttämällä yhteisiä toimintamalleja, yhteydenpitoa ja vastuita häiriötilanteissa
- yhteisiin harjoituksiin osallistutaan säännöllisesti resurssien puitteissa ja toimintamalleja kehitetään harjoituksista saatujen havaintojen pohjalta
- häiriötilanneviestinnän yhteistyötä kehitetään siten, että viestintä on oikea-aikaista, selkeää ja tukee asukkaiden turvallisuuden tunnetta ja kriisinkestävyyttä

5.5Työllisyys, työkyvyn tuki ja osallisuus

Osapuolet sitoutuvat edistämään työllisyyttä, työkykyä ja osallisuutta yhteistyössä siten, että:

- työllisyysalueiden, kuntien, hyvinvointialueen ja Kelan palvelut muodostavat asiakkaan näkökulmasta oikea-aikaisen ja yhteensovitetun kokonaisuuden
- työkyvyn tuen palveluissa tunnistetaan paljon palveluja tarvitsevat asiakkaat ja sovitaan yhteisistä toimintamalleista palvelujen yhteensovittamiseksi
- erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden palvelut yhteensovitetaan vaikuttavasti siten, että vastuut, ohjaus ja jatkopolut ovat selkeitä
- osallisuutta vahvistetaan omana kokonaisuutenaan järjestöyhteistyön, yhteisöllisyyden, asukas- ja asiakasosallisuuden sekä vaikuttamistoiminnan keinoin

- osallisuuden toteutumista ja työ- ja toimintakyvyn kehitystä seurataan osana yhteistä tilannekuvaa
- yhteinen tilannekuva työ- ja toimintakyvystä sekä työllisyyden kehityksestä ohjaa toimenpiteitä

5.6Tiedolla johtaminen ja ennakointi

Osapuolet sitoutuvat vahvistamaan tiedolla johtamista ja ennakointia yhteistyössä siten, että:

- yhteinen tilannekuva muodostetaan, jaetaan ja hyödynnetään päätöksenteon valmistelussa, toiminnan kehittämisessä ja yhteisten toimenpiteiden kohdentamisessa
- yhteistä tietopohjaa, analyyseja, mittareita ja arviointikäytäntöjä kehitetään yhdessä vaiheittain siten, että ne tukevat sekä alueellista että kuntakohtaista tarkastelua
- ennakointityö tukee strategista suunnittelua ja resurssien kohdentamista
- tiedolla johtaminen tukee sekä strategista että operatiivista riskienhallintaa ja johtamista kaikilla tasoilla
- ennakointityössä hyödynnetään kuntien, hyvinvointialueen ja Pirkanmaan liiton yhteistä tietopohjaa, väestöennusteita ja aluekehityksen analyysiä

5.7Viestintä ja tiedonvaihto

Osapuolet sitoutuvat kehittämään viestintää ja tiedonvaihtoa yhteistyössä siten, että:

- tiedonkulku kuntien ja hyvinvointialueen välillä on sujuvaa, ajantasaista ja ennakoivaa
- viestintä tukee yhteisten tavoitteiden toteutumista ja toiminnan läpinäkyvyyttä
- asukkaille välittyy yhtenäinen ja selkeä viesti palveluista ja muutoksista
- viestinnän vastuut, roolit ja yhteistyökäytännöt ovat selkeästi määriteltyjä
- viestintä tukee johtamista ja toimintaa myös häiriö- ja poikkeustilanteissa

5.8Keskeiset yhdyspinnat

Yhteistyön painopisteitä toimeenpantaessa osapuolet tunnistavat ja johtavat erityisesti seuraavia keskeisiä yhdyspintoja:

- lasten, nuorten ja perheiden palvelujen, sivistyspalvelujen, opiskeluhuollon ja sosiaali- ja terveyspalvelujen yhteensovittaminen
- ikääntyneiden toimintakyvyn, asumisen, liikkumisen, kulttuurin, liikunnan ja yhteisöllisyyden yhdyspinnat
- hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen sekä järjestöjen, yhteisöjen ja asukkaiden osallisuuden vahvistaminen
- kuntien työllisyyspalvelujen, työkyvyn tuen ja hyvinvointialueen palvelujen yhteensovittaminen
- kotoutumisen ja monikielisen väestön palvelujen yhteensovittaminen
- asumisen, maankäytön, toimitilojen, palveluverkon, väestöennusteiden ja investointien yhteinen tarkasteluarjen
- turvallisuuden, varautumisen, valmiussuunnittelun ja häiriötilanteiden johtamisen yhteistyö
- tutkimus-, kehittämis-, innovaatio- ja vaikuttamistyö, jossa hyödynnetään alueen korkeakoulujen, TAYS:n, kuntien, hyvinvointialueen ja Pirkanmaan liiton yhteistä osaamispohjaa sekä kehittämis- ja rahoitusverkostoja

6. Yhteistyörakenteet ja johtaminen

Yhteistyö toteutetaan seuraavien rakenteiden kautta:

- Pirkanmaan johtajakokous strategisena yhteensovittamisen foorumina
- kuntien ja hyvinvointialueen ylimmän johdon foorumi strategisen vuoropuhelun ja yhteisen tilannekuvan vahvistajana
- teemakohtaiset yhteistyöryhmät ja -verkostot
- säännölliset kuntaneuvottelut (esim. vuotuiset HYTE-neuvottelut)
- Pirkanmaan liiton osallistuminen yhteisen tilannekuvan, ennakoinnin ja aluekehittämisen valmisteluun sovittujen yhteistyörakenteiden kautta

Rakenteiden tavoitteena on varmistaa tiedonkulku, yhteinen tilannekuva sekä päätösten toimeenpano kaikilla tasoilla.

7. Toimeenpano ja työnjako

Osapuolet sopivat vuosittain:

- yhteisistä tavoitteista ja toimenpiteistä
- vastuutahoista
- mahdollisista yhteisistä hankkeista ja resursoinnista

Toimeenpano perustuu konkreettisiin toimenpiteisiin, joiden etenemistä seurataan systemaattisesti.

8. Seuranta, arviointi ja kehittäminen

Sopimuksen toteutumista seurataan:

- yhteisten mittareiden ja tunnuslukujen avulla
- osana alueellista hyvinvointikertomusta
- erillisissä arviointi- ja seurantatilaisuuksissa
- vuosittaisella yhteistyökyselyllä, jolla arvioidaan yhteistyön toimivuutta, tiedonkulkua ja tavoitteiden toteutumista

Yhteistyötä kehitetään jatkuvasti ja sopimusta päivitetään tarvittaessa vähintään valtuustokausittain.

9. Voimaantulo ja hyväksyminen

Tämä sopimus tulee voimaan, kun Pirkanmaan kunnat, Pirkanmaan hyvinvointialue ja Pirkanmaan liitto ovat hyväksyneet sen toimielimissään.

Sopimus on voimassa toistaiseksi.

Sopimuksen irtisanomisaika on 12 kuukautta. Sopimuksen irtisanominen on toimitettava kirjallisessa muodossa.

10. Erimielisyyksien ratkaiseminen

Tästä sopimuksesta johtuvat erimielisyydet pyritään ratkaisemaan osapuolten välisin neuvotteluin.

Muutoin erimielisyys ratkaistaan hallintoriitana hallinto-oikeudessa tai yksityisoikeudellinen erimielisyys toimivaltaisessa yleisessä tuomioistuimessa.

11. Allekirjoitukset

Tämä sopimus allekirjoitetaan sähköisesti ja kukin osapuoli saa sopimuksesta yhtäpitävän kappaleen.